

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๓/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ๕/๒๕๖๔

วันที่ ๒๒ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

ระหว่าง { ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๒๑ วรรคสอง
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสาม มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสี่
หรือไม่ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๒๒
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง หรือไม่

ความเห็น

คดีนี้ ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลางยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย
คำโต้แย้งของจำเลยว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙
มาตรา ๒๑ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสาม มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง
และมาตรา ๒๙ วรรคสี่ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙
มาตรา ๒๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง
โดยโต้แย้งว่า มาตรา ๒๑ วรรคสอง ที่บัญญัติให้ในวันตรวจพยานหลักฐานถ้ามิได้มีการโต้แย้ง
พยานหลักฐานใดหรือมีการโต้แย้งแต่ไม่มีเหตุแห่งการโต้แย้งโดยชัดแจ้ง ศาลจะมีคำสั่งให้รับฟัง
พยานหลักฐานนั้นโดยไม่ต้องไต่สวนก็ได้ นั้น เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อหลักการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา
จำเลย พยาน หรือบุคคลใดที่เกี่ยวข้องในคดีอาญา ที่มีสิทธิจะไม่ให้ถ้อยคำใด ๆ ที่อาจเป็นอุปสรรค
ต่อตนเองอันเป็นสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน และขัดต่อหลักการให้ภาระการพิสูจน์ในคดีอาญาเป็นของโจทก์

อีกทั้งยังขัดต่อหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิดจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิด

สำหรับมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่บัญญัติให้ศาลนํารายงานและสำนวนการสอบสวนหรือสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของโจทก์มาเป็นหลักในการแสวงหาความจริง นั้น จำเลยโต้แย้งว่า เป็นการเริ่มต้นพิจารณาคดีหรือไต่สวนโดยมีข้อสันนิษฐานไว้แล้วว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด จึงขัดต่อหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์

เห็นว่า การพิจารณาคดีไม่ว่าจะเป็นระบบกล่าวหาหรือระบบไต่สวน ศาลมีหน้าที่ให้ความเป็นธรรมแก่คู่ความทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียมกันโดยปราศจากอคติ โดยเฉพาะคดีอาญาที่มีผลต่ออิสรภาพของจำเลย การลงโทษจำเลยจึงต้องรับฟังพยานหลักฐานให้ได้ความว่าจำเลยกระทำผิดโดยปราศจากข้อสงสัยในการพิจารณาคดีอาญาระบบกล่าวหา หากมีข้อสงสัยจะต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย ส่วนการพิจารณาคดีอาญาระบบไต่สวนศาลต้องมีส่วนในการหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์จนสิ้นเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยกระทำผิด

การพิจารณาคดีของศาลเป็นกระบวนการแสวงหาพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับประเด็นแห่งคดีให้ครอบคลุมสมบูรณ์ที่สุด เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอในการพิจารณาพิพากษาคดีอย่างเป็นธรรม การพิสูจน์ข้อเท็จจริงมีความจำเป็นที่จะต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งมีโอกาสคู่ความทุกฝ่ายเสนอพยานหลักฐานต่อศาลอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีอาญาบางประเภทที่มีความสลับซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับเอกสารเป็นจำนวนมาก พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ บัญญัติให้ใช้วิธีพิจารณาระบบไต่สวน คู่ความทุกฝ่ายต้องนำส่งพยานหลักฐานต่อศาลเพื่อให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งได้มีโอกาสตรวจสอบพยานหลักฐานที่จะนำเสนอต่อศาลในชั้นพิจารณาไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนวันตรวจพยานหลักฐานตามมาตรา ๒๐ โดยให้คู่ความสามารถตรวจสอบพยานหลักฐานของคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งได้ก่อนตามมาตรา ๒๑ เพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาเป็นไปโดยรวดเร็วและเป็นธรรม ฉะนั้นแม้กระบวนการในชั้นสอบสวนจะเป็นความลับ แต่จำเลยมีโอกาสดำเนินการตรวจสอบพยานหลักฐานทั้งหมดก่อนการพิจารณาคดีทำให้มีโอกาสต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ ซึ่งแตกต่างจากกระบวนการพิจารณาคดีอาญาทั่วไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องคดีตามสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนที่เป็นความลับ ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยไม่มีโอกาสทราบรายละเอียดพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนจนกว่าพนักงานอัยการจะสืบพยานเสร็จ จำเลยในคดีอาญาทั่วไปจึงมีสิทธิที่จะปฏิเสธโดยไม่ต้องมีเหตุผลใด ๆ หรือแม้จะนิ่งโดยไม่ให้การใด ๆ ก็ถือว่าเป็นการปฏิเสธอันเป็นหลักพื้นฐานในการดำเนินคดีอาญาทั่วไป

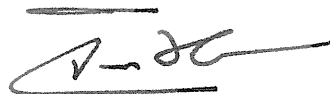
การรับฟังพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีของศาล เป็นกระบวนการที่จะนำข้อเท็จจริงเข้าสู่สำนวนให้ศาลพิจารณาซึ่งนำพยานหลักฐานเพื่อพิพากษาต่อไป กระบวนการรับฟังพยานหลักฐานมิได้เปลี่ยนแปลงสาระหลักในการพิสูจน์ความผิดที่ยังคงเป็นหน้าที่ของโจทก์ผู้กล่าวหาที่ยังคงมีหน้าที่พิสูจน์ให้เห็นถึงความผิดของจำเลย การที่จำเลยไม่ได้แย้งพยานหลักฐานในชั้นตรวจพยานหลักฐานไม่ได้มีผลเป็นคำรับของจำเลย ศาลยังคงมีหน้าที่ต้องพิจารณาซึ่งนำพยานหลักฐานตามที่ได้รับฟังจากคู่ความทุกฝ่าย และยังคงถือว่าจำเลยยังเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าศาลจะพิพากษาว่ามีความผิด

สำหรับข้อโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๒๒ ที่บัญญัติให้ศาลนำรายงานและสำนวนการสอบสวนหรือสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของโจทก์มาเป็นหลักในการแสวงหาความจริง นั้น เป็นกระบวนการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อนำไปสู่การวินิจฉัยต่อไป การให้ถือสำนวนการสอบสวนหรือสำนวนการไต่สวนของโจทก์เป็นหลักในการแสวงหาความจริงหาใช่การยอมรับข้อเท็จจริงตามสำนวนการสอบสวนไม่ การใช้สำนวนการสอบสวนหรือสำนวนการไต่สวนเป็นหลักเพื่อให้การพิจารณาเป็นไปโดยเรียบร้อยและรวดเร็ว จำเลยมีสิทธิโต้แย้งข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนหรือสำนวนการไต่สวนอย่างเต็มที่ หากพยานหลักฐานใดที่คู่ความทั้งสองฝ่ายไม่ได้แย้ง ก็ถือเป็นข้อเท็จจริงที่รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ ส่วนพยานหลักฐานนั้น มีน้ำหนักน่าเชื่อถือเพียงใดเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ศาลต้องวินิจฉัยต่อไป

ยิ่งกว่านั้น การพิจารณาคดีอาญาที่มีความยุ่งยากซับซ้อน มีลักษณะเฉพาะ เช่น การพิจารณาคดีของศาลฎีกาและศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหก ก็บัญญัติให้นำสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นหลักในการพิจารณาเช่นกัน

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๒๑ วรรคสอง และมาตรา ๒๒ จึงไม่เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพ ไม่เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และไม่ขัดกับข้อสันนิษฐานที่ถือว่าจำเลยไม่มีความผิดก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุด ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙

ด้วยเหตุผลข้างต้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๒๑ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสาม มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสี่ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๒๒ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง

(นายจรินทร์ ทรวานนท์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ